

Agenda **Besòs**

consorcibesòs



Document Resum

Eix Temàtic 2

Economia, Treball i Teixit Productiu



Direcció i redacció:

consorcibesòs



BARCELONA
REGIONAL
AGÈNCIA
DESENVOLUPAMENT
URBÀ

Equip redactor:

Miquel Pybus
Ioanna Spanou
Marcelo González
Margherita Neri
Giorgia Sgarbossa
Bàrbara Pons
Pablo Casals

i el cos tècnic i administratiu de Barcelona Regional

Elaborat a Barcelona el juliol de 2017.

1. ACTIVITAT ECONÒMICA	5
2. POLIGONS D'ACTIVITAT ECONÒMICA	9
3. CENTRALITATS TERCIÀRIES	15
4. TEIXITS COMERCIALS	19
5. CLAUS DE LA DIAGNOSI	25

1. ACTIVITAT ECONÒMICA

El **Producte Interior Brut** (PIB) dels cinc municipis que conformen l'Eix Besòs mostra realitats molt diverses. Juntament amb Barcelona, amb un PIB per càpita de 42,2 milers d'euros per habitant, Montcada i Reixac és l'únic municipi dels tres restants que presenta valors clarament per sobre de la mitjana de l'economia catalana. Aquest resultat és gràcies al pes de l'activitat industrial localitzada al municipi. En l'altre extrem, Santa Coloma de Gramenet, amb un elevat grau d'especialització residencial i, per tant, una menor capacitat a l'hora de produir activitat, mostra uns resultats per càpita molt més baixos, 11,4 milers d'euros per habitant.

El pes de l'economia dels cinc municipis suposa el 65,2% de l'economia de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). Tot

i això, si s'exclouen els resultats del municipi de Barcelona, aquesta xifra baixa dràsticament fins al 6,5% (només Barcelona suposa el 58,7% de l'economia metropolitana).

L'evolució del PIB dels cinc municipis aquests darrers anys ha seguit dinàmiques ben desiguals. En els últims anys, quatre dels cinc municipis de l'àmbit mostren unes dinàmiques positives de la taxa interanual, en consonància als resultats de l'economia metropolitana i catalana, i tan sols Sant Adrià de Besòs ha mostrat una evolució clarament negativa de l'evolució del PIB.

Producte interior brut total i per habitant, 2015 (base 2010)

municipis	PIB (milions d'€)	PIB per habitant	
		milers d'€	índex Catalunya = 100
Badalona	3.829,7	18	62,1
Barcelona	66.952,2	42,2	146,6
Montcada i Reixac*	1.177,6	34,5	123,9
Sant Adrià de Besòs*	756,9	21,5	77,4
Santa Coloma de Gramenet	1.315,8	11,4	39,4

Font: IDESCAT

(* dades corresponen a l'any 2014)

Producte interior brut total i per habitant, 2015 (base 2010)

àmbits territorials	PIB (milions d'€)	PIB per habitant	
		milers d'€	Índex Catalunya = 100
Catalunya	214.927,3	28,9	100
AMB	111.452,0	34,6	119,7

Font: elaboració pròpia a partir d'IDECAT i El Producte interior brut de Barcelona i l'Àrea Metropolitana (AMB) 2015, Gabinet tècnic de programació. Ajuntament de Barcelona

L'estructura productiva dels municipis del Besòs presenten diferències que cal senyalar. Barcelona, Badalona i Santa Coloma de Gramenet mostren una estructura amb un clar protagonisme del sector serveis, amb un pes superior al 80% de l'economia. Tot i això, només Barcelona i Santa Coloma de Gramenet es troben per sobre la mitjana de l'AMB, que és del 85,2%. En canvi, a Montcada i Reixac i Sant Adrià del Besòs, malgrat el sector serveis segueix sent el principal sector econòmic, el sector industrial adquireix un major protagonisme. En el cas de Montcada i Reixac, el sector industrial té un pes del 41,3% de l'economia, mentre pel que fa a Sant Adrià del Besòs, aquesta xifra arriba al 31,4%. En termes generals, l'evolució dels sectors als municipis del Besòs entre 2011 i 2014 segueix un comportament similar al de l'economia catalana i metropolitana. Primer, amb un pèrdua significativa del sector de la construcció de forma acusada als cinc municipis superant amb escreix la mitjana metropolitana. Especialment significativa és la caiguda del

sector de la construcció a Sant Adrià del Besòs, que perd la meitat del VAB d'aquest sector en tant sols 3 anys. Segon, el sector serveis és el sector que millor aguanta la caiguda generalitzada del VAB i mostra lleugers increments en el període analitzat als municipis de Montcada i Reixac, Sant Adrià del Besòs i Santa Coloma de Gramenet. Barcelona i Badalona, en canvi, mostren xifres negatives. En quant al sector industrial, destaquen Barcelona i Montcada i Reixac, amb creixements del 12,9% i del 7,1 respectivament, molt per sobre la mitjana de l'economia catalana i metropolitana que en aquest cas mostren una dinàmica negativa. El cas extrem el mostren Badalona i Sant Adrià de Besòs amb caigudes respectives del 15,3% i del 34,3%.

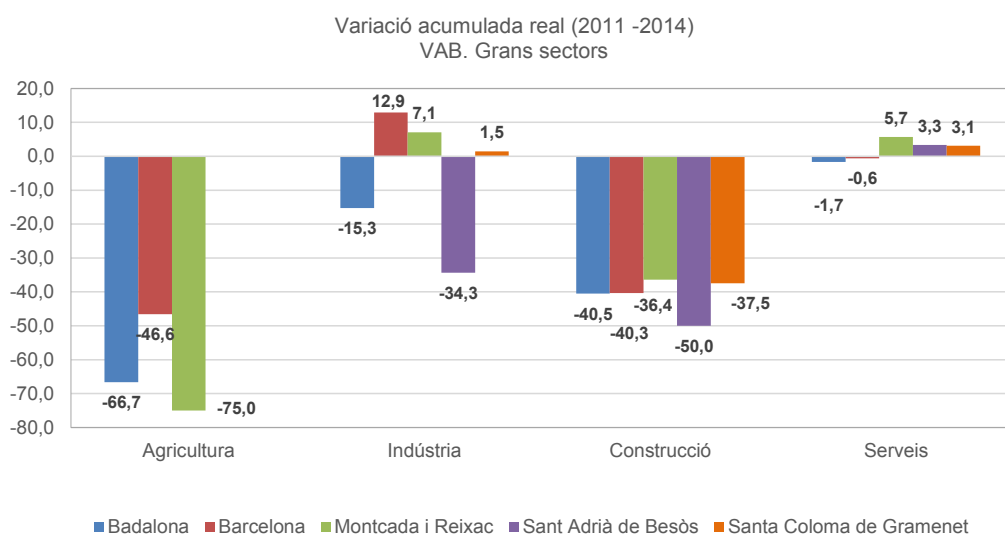
Així, per tant, Montcada i Reixac és l'únic dels municipis de l'Eix Besòs que ha registrat un increment total del seu VAB gràcies a l'evolució del sector serveis i, sobretot, el sector industrial.

Estructura productiva dels municipis del Besòs. Grans sectors (2014)

municipis	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	milions d'€	%	milions d'€	%	milions d'€	%	milions d'€	%	milions d'€	%
Badalona	0,3	0,0	443,2	13,0	181,2	5,3	2.777,3	81,6	3.402,0	100
Barcelona	10,1	0,0	5.021,3	8,4	2.033,2	3,4	52.463,1	88,1	59.527,8	100
Montcada i Reixac	0,1	0,0	448,8	41,3	56,0	5,2	580,8	53,5	1.085,7	100
Sant Adrià de Besòs	0,0	0,0	218,2	31,3	30,2	4,3	449,4	64,4	697,8	100
Santa Coloma de Gramenet	0,0	0,0	62,1	5,3	72,9	6,2	1.044,0	88,5	1.179,0	100

Font: elaboració pròpia a partir d'IDESCAT

Taxes d'evolució acumulades 2011-2014 als municipis del Besòs. Grans sectors



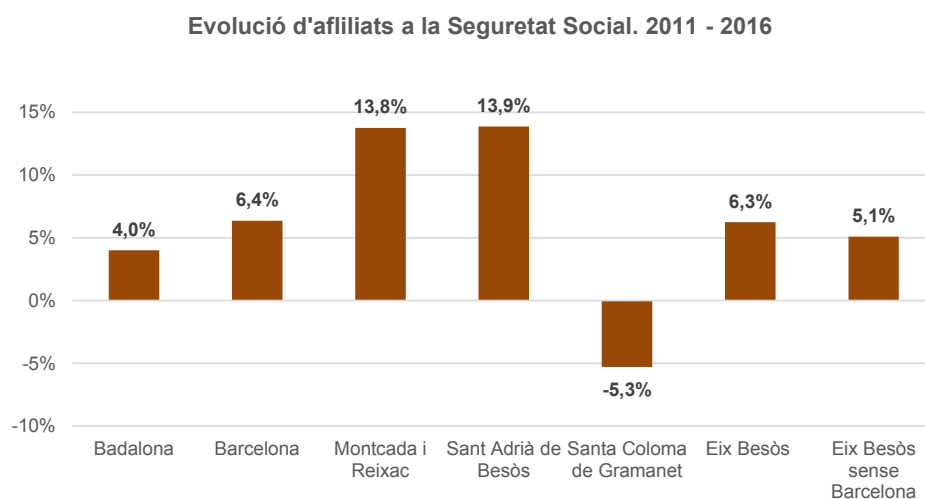
Font: elaboració pròpia a partir d'IDESCAT

En quant a l'ocupació, la recuperació econòmica d'aquests darrers anys ha suposat un augment del nombre de persones contractades en la pràctica majoria de municipis de l'Eix Besòs. Durant el període 2011 – 2016 el nombre d'afiliats a la Seguretat Social (inclou tant el règim general com el règim especial d'autònoms) dels cinc municipis de l'Eix Besòs va augmentar en 66.362 persones, és a dir, un 6,3%. Si s'exclou Barcelona, les xifres són positives igualment, amb un augment de 4.820 persones, el que suposa un 5,1%. L'únic municipi que no ha registrat una tendència positiva entre aquests dos anys ha estat Santa Coloma de Gramenet amb una pèrdua del -5,3%.

El sector serveis és el sector econòmic que més ocupació genera doncs suposa el 88,4% del total d'afiliacions als municipis de l'Eix Besòs. Si s'exclou el municipi de Barcelona aquest percentatge es redueix fins al 75,6%, amb un augment del percentatge d'afiliats al sector industrial (que passa del 7,9% al 14,8%) i al sector de la construcció, que pràcticament es triplica (del 3,6% al 9,5%).

Els municipis del Besòs, exceptuant Barcelona, al 2011 concentraven 98.189 llocs de treball. Això suposa només el 7,4% del total de llocs de treball localitzats a tota l'AMB. És un xifra baixa si es té en compte la població que viu en aquests municipis, el 12,5% de la població de l'AMB, i que el Besòs és un territori central en l'àmbit metropolità. De fet, a l'analitzar l'evolució de les dades de població ocupada resident i els llocs de treball localitzats als anys 1991, 2001 i 2011 a l'Eix Besòs, es conclou que existeix un dèficit permanent de llocs de treball respecte a la població activa resident en les últimes dos dècades. Aquest dèficit es reparteix de manera desigual en el territori, ja que hi ha municipis amb un dèficit baix de llocs de treball (Montcada i Reixac, amb 14.095 residents actius i 13.892 llocs de treball localitzats) i d'altres amb un dèficit molt elevat, com Santa Coloma de Gramenet (42.649 residents actius laboralment i només 18.595 llocs de treball localitzats al municipi).

Evolució d'afiliats a la Seguretat Social segons àmbits territorials, 2011-2016



Font: Afiliats a la Seguretat Social segons IDESCAT i Diputació de Barcelona (Hermes)

A partir d'aquestes variables es calculen dos indicadors: la taxa d'autocontenció i la taxa d'autosuficiència. La taxa d'autocontenció indica la capacitat que té el municipi de retenir població ocupada resident, és a dir, la relació entre la població ocupada i resident en un municipi respecte el total de població ocupada. La taxa d'autosuficiència, en canvi, mesura la capacitat que té un municipi d'ocupar els seus propis residents, és a dir, la població ocupada que resideix i treballa al municipi respecte el total de llocs de treball localitzats al municipi.

D'aquesta anàlisi emergeixen dos reptes fonamentals que cal adreçar en el marc de l'Agenda Besòs. El primer és el dèficit de llocs de treball localitzats respecte el volum de població activa, situació derivada de la pròpia configuració

dels municipis del Besòs que històricament s'ha caracteritzat per una especialització residencial i han esdevingut nínxols de mà d'obra d'altres àrees de l'AMB amb major potencial productiu. Per fer front a aquest repte cal posar en valor el teixit productiu que ja existeix a l'àmbit, promovent iniciatives de millora física dels entorns productius (polígons d'activitat econòmica i corredors comercials) i de flexibilitat administrativa per generar pols d'activitat econòmica d'alt valor afegit. El segon repte és millorar el nivell formatiu de la població resident, de manera que els residents puguin accedir a llocs de treball especialitzats ja presents a l'àmbit, com són el cas de Montcada i Reixac o Sant Adrià del Besòs, que tenen molt de recorregut per millorar la seva taxa d'autosuficiència

Població ocupada i llocs de treball localitzats per àmbits territorials 2011

	Població ocupada resident	Llocs de treball localitzats	Residents ocupats a dins	No residents ocupats a dins	Residents ocupats a fora
Badalona	83.360	56.479	32.791	23.688	43.567
Barcelona	681.377	811.578	507.980	303.598	131.377
Montcada i Reixac	14.095	13.892	4.763	9.130	7.899
Sant Adrià de Besòs	12.795	9.223	3.039	6.184	8.301
Santa Coloma de Gramenet	42.649	18.595	11.182	7.413	27.529
Eix Besòs sense Barcelona	152.899	98.189	51.775	46.415	87.296
Eix Besòs amb Barcelona	834.276	909.767	559.755	350.013	218.673
AMB	1.329.392	1.328.683	721.998	606.690	508.929

Font: elaboració pròpia a partir del Cens de 2011.

Taxa d'autocontenció i autosuficiència per àmbits territorials 2011

	Taxa autocontenció	Taxa autosuficiència
Badalona	39,3%	58,1%
Barcelona	74,6%	62,6%
Montcada i Reixac	33,8%	34,3%
Sant Adrià de Besòs	23,8%	33,0%
Santa Coloma de Gramenet	26,2%	60,1%
Eix Besòs sense Barcelona	33,9%	52,7%
Eix Besòs amb Barcelona	67,1%	61,5%
AMB	54,3%	54,3%

Font: elaboració pròpia a partir del Cens de 2011.

2. POLIGONS D'ACTIVITAT ECONÒMICA

A l'àmbit de l'Eix Besòs s'hi ubiquen un total de 29 PAE que sumen poc més de 900 hectàrees. Aquesta xifra inclou el PAE Poble Nou – Districte d'Activitats 22@, que té una superfície de 199 ha. Sense incloure el PAE del 22@¹, el sòl productiu d'aquest territori és de 700 ha, un 10% del total del sòl productiu de l'AMB, que arriba a les 6.958 ha. Aquest sòl productiu mostra uns factors de localització únics pel que fa a l'AMB en termes de centralitat i accessibilitat. En especial, per aquells polígons localitzats al llarg del corredor del Baix Besòs, enmig d'un entorn urbà i dens on hi viuen aproximadament un milió de persones, i els polígons localitzats al municipi de Montcada i Reixac, ròtula d'infraestructures amb un alt grau d'accessibilitat i àmbit de contacte amb el corredor de la B-30 i el sistema dels dos Vallès.

En relació a la morfologia de les parcel·les cal dir que la majoria es corresponen a la tipologia d'alineació a vial i que el nombre màxim de plantes és dues, és a dir, una tipologia força comuna en els entorns similars de l'AMB. Però en quant a la mida de parcel·la, hi ha molta heterogeneïtat, des

de menys de 500 m² fins a més de 10.000 m².

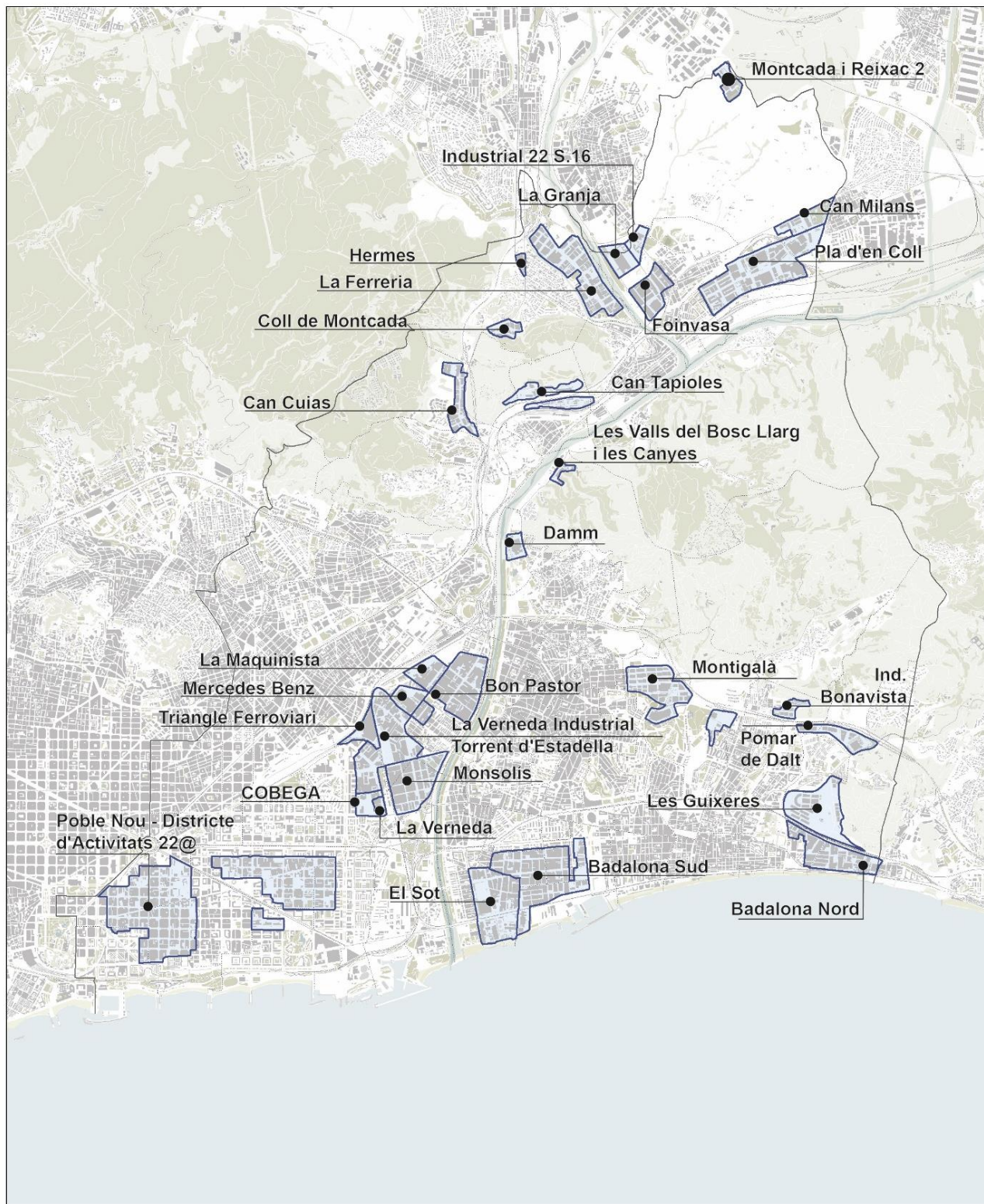
La relació entre la ubicació del polígon i el teixit urbà permet classificar els PAEs en 3 tipus:

- Aquells que estant completament integrats al teixit urbà: s'ubiquen dins la trama urbana dels municipis i poden ser limitrofs amb altres usos com el residencial (11 PAE).
- Aquells que es troben agregats al teixit urbà: s'ubiquen separats dels espais destinats a altres funcions urbanes, però són adjacents al nucli urbà, configurant el que habitualment s'anomena "polígons" o "sectors" específics (9 PAE).
- Aquells que es troben completament segregats del teixit urbà: s'ubiquen allunyats del teixit urbà o segregats d'aquest per barreres infraestructurals i/o topografia, formant en alguns casos agrupacions, i d'altres sense configurar un espai clarament unitari (8 PAE).

Municipi	PAEs	Superfície (ha)
Badalona	6	217,5
Barcelona	6	156,2
Montcada i Reixac	11	233,5
Sant Adrià de Besòs	3	82,6
Santa Coloma de Gramenet	2	10,6
TOTAL	29	701,29

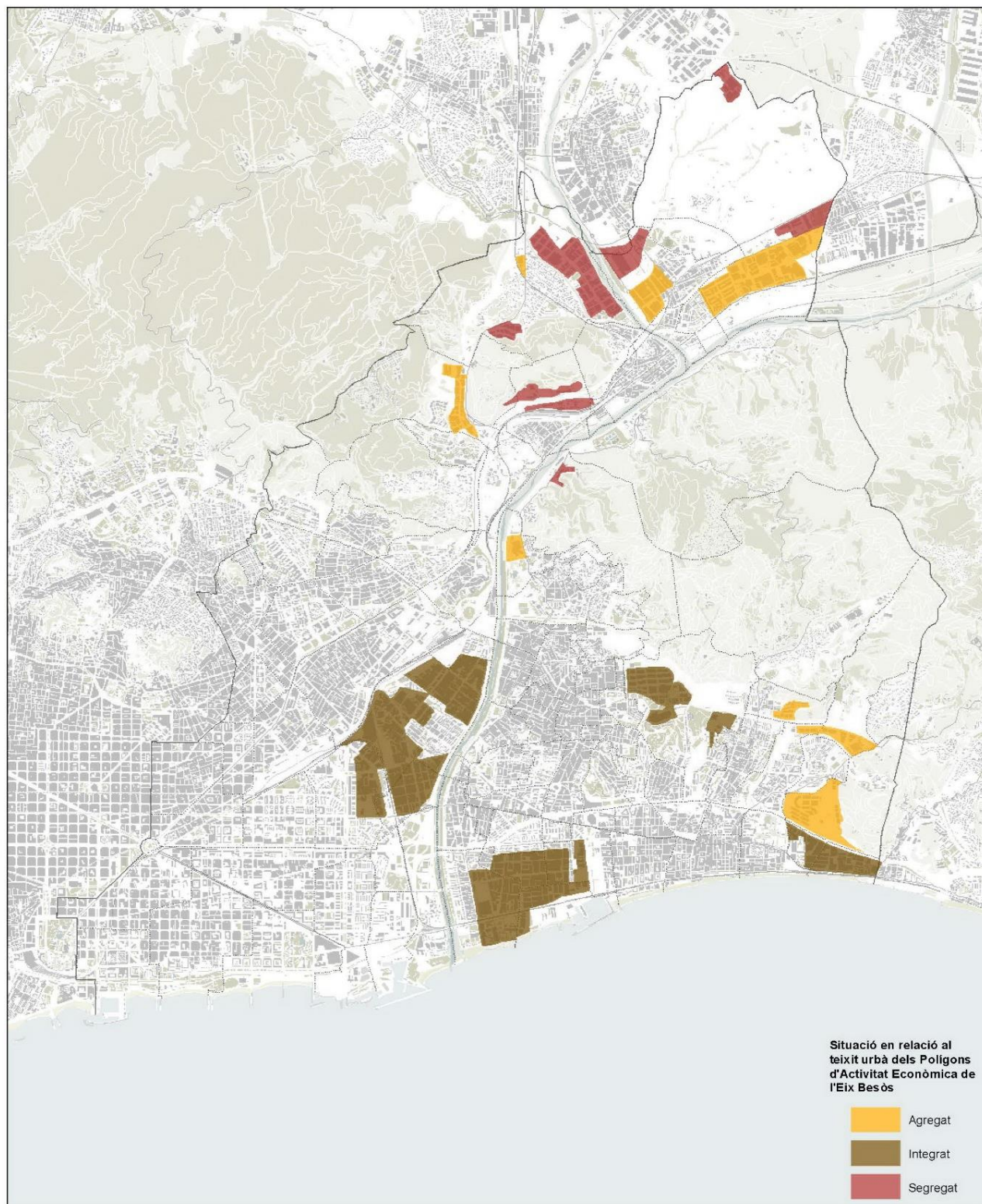
¹ És important remarcar, que les 199,28 hectàrees del PAE del Poble Nou – Districte d'Activitats 22@ s'emmarquen dins el projecte de transformació urbana del 22@Barcelona, el qual preveu la transformació de 200 hectàrees d'ús industrial en ús mixt dedicat, principalment, a activitats vinculades a l'economia de les TIC i el coneixement. Es tracta d'un PAE integrat dins el teixit urbà de la ciutat de Barcelona que inclou també l'ús residencial, i, per tant, no serà objecte d'aquest estudi

Polígons d'Activitat Econòmica a l'Eix Besòs



Font: elaboració pròpia a partir de l'ICC.

Situació en relació al teixit urbà dels Polígons d'activitat econòmica (PAE) de l'Eix Besòs



Font: elaboració pròpia a partir de CADASTRE 2016

A nivell de **planejament territorial**, el Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB, 2010) és l'encarregat de definir les principals directrius, recomanacions i línies d'actuació a l'àmbit. El Pla estableix un seguit d'estratègies urbanes i la definició d'una estructura nodal de referència. Totes elles responen a tres tipus bàsics d'àrees urbanes: els continus urbans intermunicipals, els nuclis i àrees urbanes formades pels nuclis històrics i les seves extensions, i finalment, les àrees especialitzades, resultat d'implantacions aïllades de desenvolupament d'usos específics.

En l'àmbit de l'Eix Besòs es preveu desenvolupar diferents estratègies urbanes que es classifiquen segons àrees de transformació urbana d'interès metropolità, àrees especialitzades industrials a consolidar i equipar, així com una àrea urbana de polarització que inclou alguns PAE del municipi de Montcada i Reixac. A més a més, en l'àmbit també trobem algun PAE amb proposta de localització d'equipaments inclosa dins les d'estratègies per a àrees especialitzades.

Les estratègies del PTMB tenen caràcter de directrius per al planejament general urbanístic que caldrà concretar a través de delimitacions i ordenacions específiques de sòl urbà i urbanitzable. En aquest sentit, el PTMB preveu que tots els continguts generals tinguin una millor concreció territorial a través del desenvolupament de diversos plans directors urbanístics (PDU), que permetran exposar amb major nivell de detall les característiques específiques de cada àmbit.

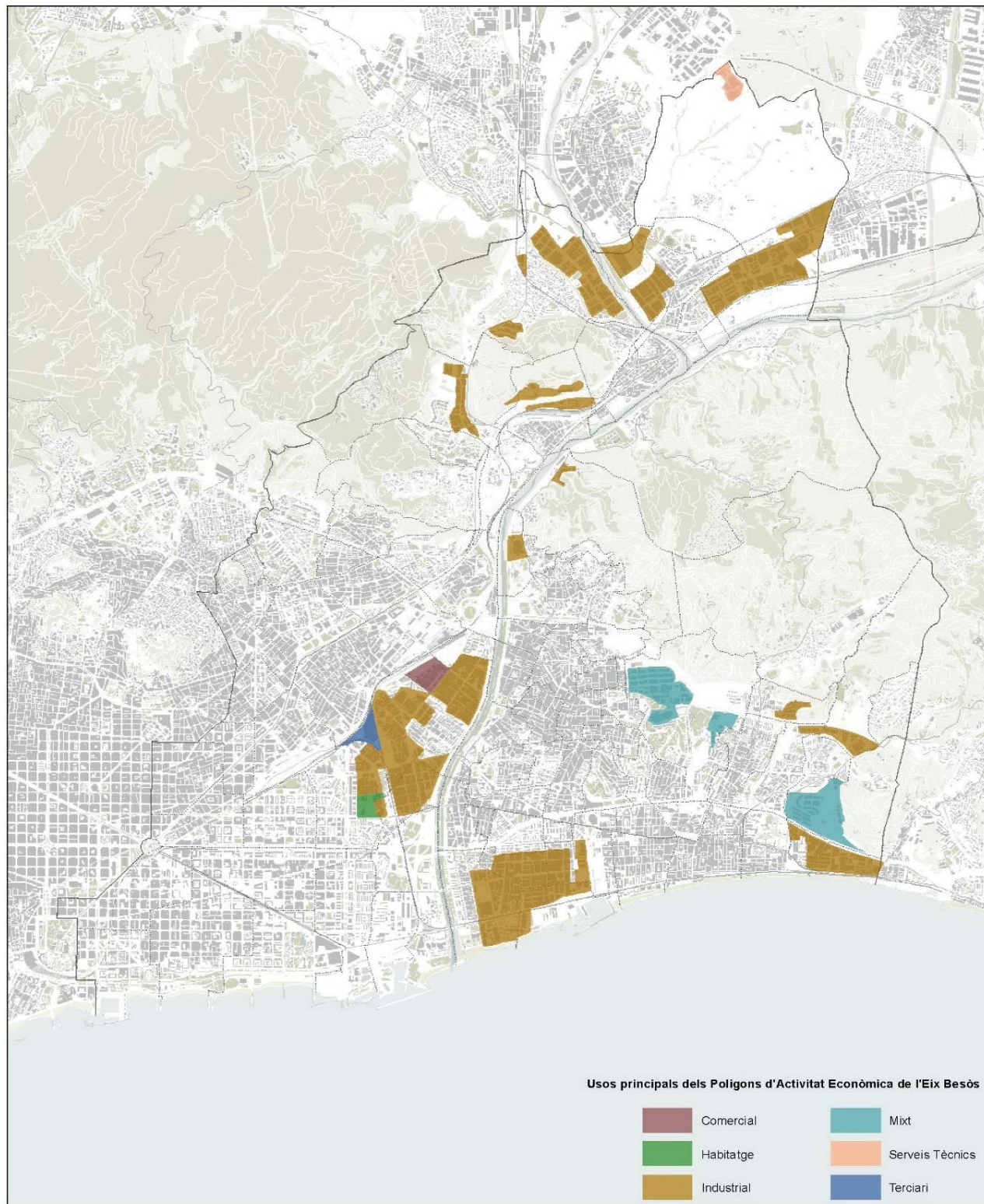
Els polígons d'activitat econòmica fonamentalment corresponen amb els teixits urbans que el PGM (1976) va recollir com a sòl de zona industrial 22a, definides en els art. 348 a 352 de les normes urbanístiques del PGM (en endavant NNUU). En aquell moment el PGM va reconèixer els plans parcials aprovats amb anterioritat i també permet la modificació de les condicions de l'edificació mitjançant planejament derivat.

En quant al grau de transformació del planejament urbanístic (modificacions sofertes pel PGM de 1976 en els àmbits que inclouen els PAEs) s'han classificat els PAEs en tres grans grups: (no transformats, modificats amb ús industrial i modificats amb ús parcial o total residencial. El 70% dels PAEs no s'han transformat des del seu origen, normalment amb usos industrials anteriors al PGM i que sovint ja comptaven amb un pla parcial aprovat. Els PAEs restants han sigut objecte de modificacions de planejament urbanístic, però amb diferents condicions d'ús. El 25% han sofert modificacions de planejament que han comportat transformacions de l'estructura urbana, per introduir altres activitats econòmiques diferents de la industrial i magatzem (sobretot del tipus terciari, comercial o serveis), derivades de les necessitats de les darreres dècades, com ja s'ha explicat anteriorment. En canvi, el 5% restant ha sofert una transformació urbana parcial o global a usos residencials.

En relació als usos del sòl, del total de 701 ha, el 88% de la superfície de PAEs del territori Besòs segueix tenint l'ús industrial com a principal i en el 59,4 % del sòl de les PAEs aquest és l'únic compatible.

La major part dels PAEs tenen el planejament urbanístic executat, només amb tres excepcions. Es troben parcialment executats, el polígon "Industrial 22 S.16" de Montcada i Reixac i el "Triangle Ferroviari" de Barcelona. També pendent de transformar i en aprovació definitiva i hi ha el polígon de "COBEGA" de Barcelona. Es pot concloure que destaca la poca disponibilitat de sòl d'activitat econòmica dins els PAEs. D'aquesta anàlisi es conclou l'important quantitat de sostre atorgat pel planejament pendent d'executar, tot i que, com s'ha vist anteriorment, la major part de les parcel·les es troben ocupades. De tots els àmbits, només 4 han esgotat el sostre previst per el planejament (Industrial Bonavista, COBEGA, Les Guixeres i el Sot), mentre que a la majoria els hi resta gairebé la meitat de sostre per esgotar.

Usos principals dels Polígons d'Activitat Econòmica (PAE) de l'Eix Besòs



Font: elaboració pròpia

La caracterització del teixit empresarial s'ha realitzat segons les dades tractades originàries de la base de CAMERDATA, d'on s'extreu que als 28 PAEs de l'Eix Besòs s'hi localitzen un total de 3.044 empreses².

La definició de PAE engloba situacions molt heterogènies, des d'un polígon industrial o una plataforma logística a un polígon de grans centres comercials. La naturalesa i distribució de les empreses, per tant, respondrà a aquesta diversitat de casuístiques i la seva localització dependrà no només del tipus d'activitat que desenvolupi sinó d'altres factors de diversa naturalesa com ara la grandària del polígon, la morfologia de les parcel·les, la localització en relació a les infraestructures de mobilitat i, per tant, la seva accessibilitat, la relació amb l'entorn més pròxim, etc... En aquest sentit, quan s'analitza la distribució de les empreses que s'ubiquen al territori Besòs, existeixen diverses situacions: polígons ocupats per una sola empresa, polígons amb un caràcter industrial predominant, polígons que han tendit a l'especialització comercial, polígons amb activitats de tot tipus, etc... El Besòs, és, segurament, el territori de l'AMB on millor s'exemplifiquen les darrers dinàmiques d'ocupació experimentades en aquest tipus de sòl

L'àmbit de l'Eix Besòs té una concentració de PAEs amb característiques molt diferenciades en quant a la distribució de l'activitat econòmica per sectors. Si bé bona part d'ells presenten una tendència a diversificar els sectors d'activitat econòmica, així com una tendència al creixement del sector comerç, cal remarcar que trobem moltes diferències entre cada un d'ells. Factors com la superfície dels PAE o la seva antiguitat són determinants pel que fa a la quantitat d'empreses que s'hi alberguen. Alhora, la seva ubicació al territori així com la seva accessibilitat són elements claus per

entendre el tipus d'activitats econòmiques que s'hi ubiquen

No obstant, tal i com s'ha comentat abans, l'expulsió de l'activitat industrial fora de la ciutat de Barcelona comportà la necessitat d'ocupar els darrers grans espais lliures de Badalona, Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià del Besòs, així com de crear nous espais industrials a municipis veïns com Montcada i Reixac. Són precisament els PAEs de Montcada i Reixac i Sant Adrià del Besòs els que més percentatge tenen d'activitats dedicades a la indústria. Cal anotar que Santa Coloma de Gramenet només té 1 PAE associat amb una única empresa que computa el 100% dins el sector de la indústria.

El grup d'activitats predominants en el conjunt de PAEs són, però, les dedicades al comerç. Aquestes es localitzen en major mesura als polígons més recents, responen a les noves lògiques de localització d'activitats econòmiques en aquest tipus d'àmbits, on s'hi localitzen activitats de caràcter més terciari com el comerç, els serveis, i les activitats logístiques i d'emmagatzematge. En aquest cas, cal remarcar la naturalesa dels PAEs de Badalona, els quals tots destaquen per tenir més del 30% d'activitats dedicades al comerç. La seva proximitat amb els nuclis de població, i en alguns casos la seva completa integració dins el teixit urbà, ha sigut determinant per concentrar un nombre important d'establiments dedicats al comerç que, en alguns casos, també, van acompanyats d'establiments dedicats a l'oci i la restauració. Per altra banda, la creació dels PAEs de Badalona coincideix amb el període de creació i expansió dels centres comercials al territori metropolità, fet que implica que bona part d'aquests PAEs alberguin un o més comerços d'aquest tipus.

Empreses ubicades als PAE per municipis

Empreses ubicades als PAE per municipis

	empreses
Badalona	1.272
Barcelona	949
Montcada i Reixac	528
Sant Adrià de Besòs	284
Santa Coloma de Gramenet	11
Total	3.044

Font: elaboració pròpia a partir de CAMERDATA

² No s'inclou el PAE Poble Nou – Districte d'activitats 22@

3. CENTRALITATS TERCIÀRIES

El **sostre destinat majoritàriament a l'ús d'oficines** es distribueix de manera molt desigual en l'àmbit de l'Eix Besòs. Dels 757.486m² de sostre total destinat a oficines, el 85% s'ubica al districte de Sant Martí de Barcelona, sumant un total de 643.947m². Aquesta forta concentració territorial es deu principalment a la reconversió de l'antiga zona industrial del Poblenou, classificada com a sòl industrial tradicional en clau 22a, en un nou pol d'activitat econòmica destinant a oficines, serveis d'empreses i equipaments relacionats amb les noves tecnologies i el coneixement, qualificat en clau

de 22@ pel planejament urbanístic metropolità vigent. Cal destacar que l'estoc d'edificis destinats majoritàriament a oficines és força nou, amb un 70% del total edificat a partir de l'any 2000.

El **sostre destinat majoritàriament a l'ús comercial** dobla en superfície el destinat a oficines. Tot i que la seva distribució en el territori és molt més homogènia, el municipi de Barcelona acumula més del 60% de l'existent.

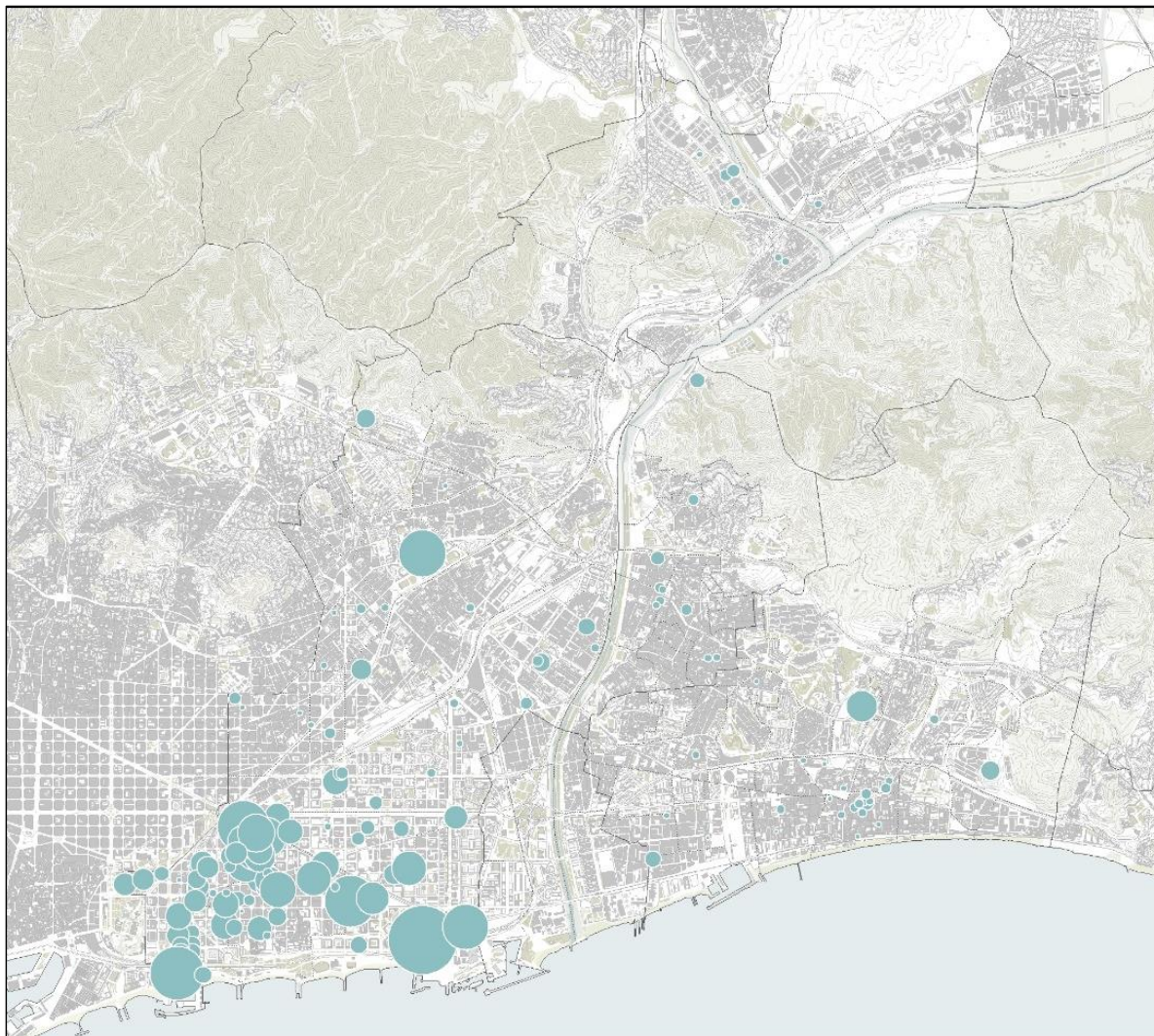
	sostre		edificis	
	m ²	%	número	%
Barcelona – Nou Barris	32.332	4,3	6	3,9
Barcelona – Sant Andreu	21.486	2,8	14	9,0
Barcelona – Sant Martí	643.947	85,0	89	57,4
Badalona	38.807	5,1	28	18,1
Montcada i Reixac	7.531	1,0	7	4,5
Sant Adrià del Besòs	0	0,0	0	0,0
Santa Coloma de Gramenet	13.383	1,8	11	7,1
Total	757.486	100	155	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades cadastrals any 2016.

municipi/districte	sostre		edificis	
	m ²	%	número	%
Barcelona – Nou Barris	136.075	7,2	32	14,3
Barcelona – Sant Andreu	248.841	13,1	42	18,7
Barcelona – Sant Martí	805.466	42,5	69	30,8
Badalona	486.497	25,7	46	20,5
Montcada i Reixac	22.019	1,2	4	1,8
Sant Adrià del Besòs	126.390	6,7	10	4,5
Santa Coloma de Gramenet	67.831	3,6	21	9,4
Total	1.893.119	100	224	100

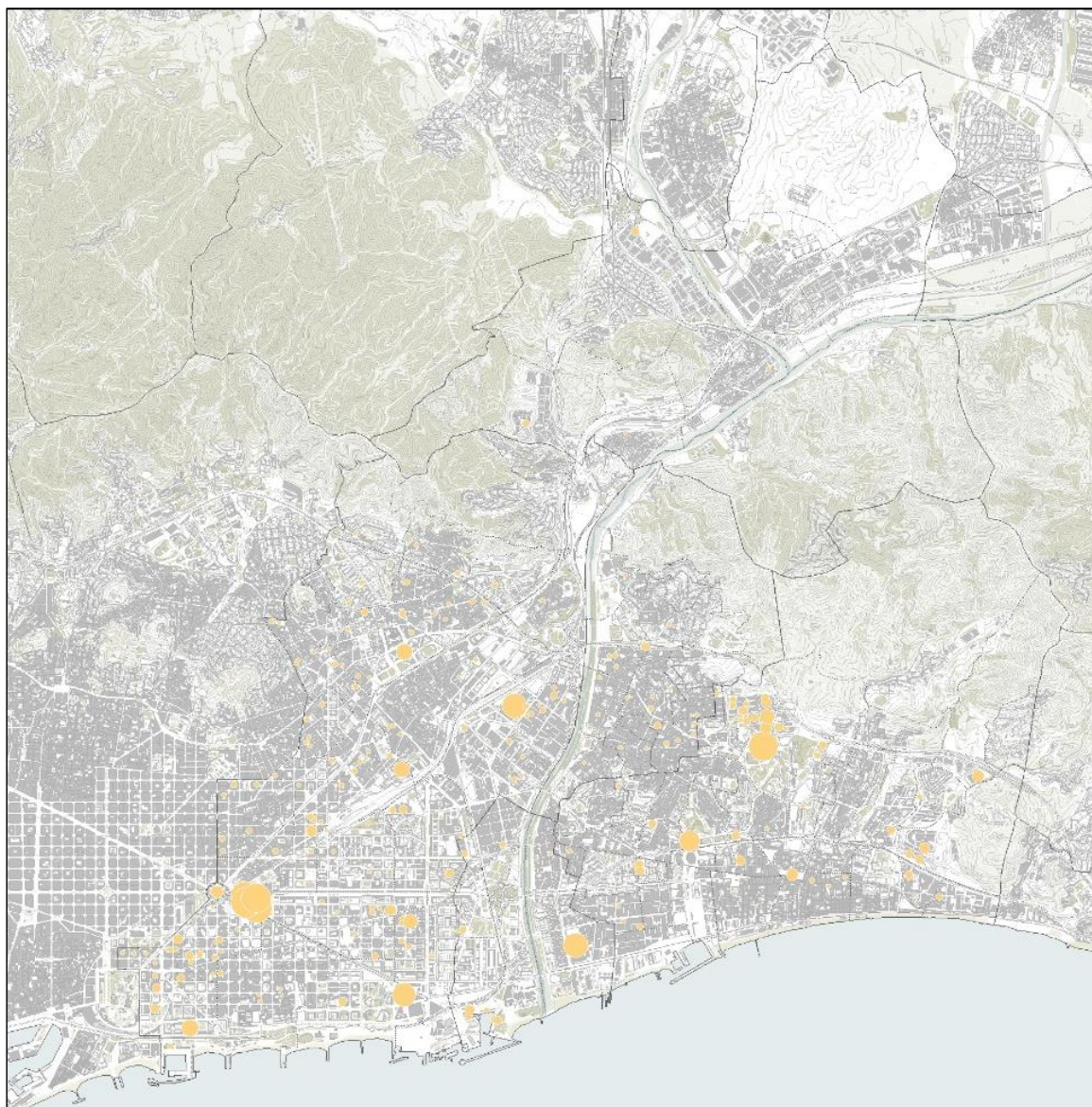
Font: elaboració pròpia a partir de dades cadastrals any 2016.

Edificis destinats majoritàriament a l'ús d'oficines en l'àmbit de l'Eix Besòs



Font: elaboració pròpia a partir de dades cadastrals any 2016.

Edificis destinats majoritàriament a l'ús comercial en l'àmbit de l'Eix Besòs



Font: elaboració pròpia a partir de dades cadastrals any 2016.

A l'àmbit de l'Eix Besòs s'hi concentra una oferta d'un total de 77 establiments d'allotjament turístic, el que representa una oferta de 17.741 places. A aquestes xifres cal afegir-hi els 1.351 habitatges d'ús turístic. La majoria de l'oferta del territori Besòs es concentra a Barcelona, amb 60 establiments d'allotjament turístic i bona part de l'oferta d'habitatges d'ús turístic. En total, els districtes de Barcelona concentren el 77,9% dels establiments, el 92% de l'oferta en

places i el 94,4% dels habitatges d'ús turístic. En resum, l'oferta d'establiments d'allotjament turístic a l'àmbit de l'Eix Besòs es troba molt concentrada al districte de Sant Martí, concretament als barris marítims i per sota la Diagonal. En comparació amb aquest àmbit l'oferta d'allotjaments turístics per la resta del Besòs és molt reduïda i d'una categoria mitjana – baixa.

Oferta d'establiments d'allotjament turístic als municipis de l'Eix Besòs, 2016

municipi	establiments	places
Barcelona	60	16.336
Badalona	9	710
Montcada i Reixac	2	231
Sant Adrià del Besòs	2	65
Santa Coloma de Gramenet	4	404
Total	77	17.741

Font: elaboració pròpia a partir de dades del cens del Pla Especial Urbanístic d'Allotjament Turístic (PEUAT), 2016 i la Guia oficial d'establiments turístics de la Generalitat de Catalunya, 2016.

Oferta d'establiments d'allotjament turístic als districtes de Barcelona de l'Eix Besòs, 2016

districte	casos	places
Barcelona – Nou Barris	3	327
Barcelona – Sant Andreu	3	234
Barcelona – Sant Martí	54	15.775
Total	60	16.336

Font: elaboració pròpia a partir de dades del cens del Pla Especial Urbanístic d'Allotjament Turístic (PEUAT), 2016.

4. TEIXITS COMERCIALS

A l'Eix Besós s'han identificat 32.675 establiments comercials en planta baixa, el que suposa un índex de capacitat comercial global de 3,42 comerços per cada 100 habitants. D'aquest número total d'establiments comercials, hi ha 8.800 que estan inactius (buits, en venda o en lloguer), el que deixa un total de 23.875 locals comercials actius a l'àmbit.

En quant a la composició del teixit comercial en funció del tipus de comerç, a tot l'àmbit hi predomina el comerç quotidià. El quotidià alimentari està present amb un 14,94%, la restauració amb un 18,29% (bars i establiments de menjar ràpid, principalment) i els serveis comercials amb un 37,26% (peruqueries, locutoris, serveis d'instal·lacions, etc.). Aquests tres sectors majoritaris sumen més del 70% de l'activitat comercial en planta baixa.

d'establiments comercials totals -actius i no actius- per cada 100 habitants, desagregat per barri) de 5 dels 7 àmbits d'anàlisi està per sobre dels 3 comerços cada 100 habitants, el que indica una capacitat comercial acceptable del teixit urbà. Només Badalona i Sant Adrià del Besós tenen una capacitat mitjana deficient, per sota de 3 per comerços cada 100 habitants. A l'altre extrem, destaca Montcada i Reixac, amb una capacita mitjana teòrica (sumant tots els baixos comercials, els actius i els no actius) de més de 4 comerços per cada 100 habitants.

L'Índex de Capacitat Comercial (ICC, el nombre

Índex de Capacitat Comercial (ICC) i Índex de Dotació Comercial (IDC)

Districte/municipi	Població (hab.)	Locals actius	Locals totals (actius i no actius)	Índex de Dotació Comercial (IDC)	Índex de Capacitat Comercial (ICC)
Nou Barris (BCN)	164.613	4.062	5.717	2,47	3,47
Sant Andreu (BCN)	146.494	3.762	5.099	2,57	3,48
Sant Martí (BCN)	233.058	7.107	8.838	3,05	3,79
Badalona	223.834	4.626	6.027	2,07	2,69
Montcada i Reixach	34.291	864	1.414	2,52	4,12
Sant Adrià del Besós	35.758	706	911	1,97	2,55
Santa Coloma de Gramenet	116.889	2.748	4.669	2,35	3,99
TOTAL	954.936	23.875	32.675	2,50	3,42

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eixos Economic Observatory

En canvi, la dotació real d'espais comercials actius és molt més baixa. L'Índex de Dotació Comercial (IDC, el nombre d'establiments comercials actius per cada 100 habitants, desagregat per barri) més alt de l'àmbit el té el districte de Sant Martí, amb una dotació comercial mitjana de 3,05 comerços per cada 100 habitants, que el posiciona com a possible futur centre comercial urbà (>4 comerços/100 hab.). La resta de les àrees analitzades mostren valors de dotació comercial baixos, propers als de les àrees residencials o ciutats dormitori (~2 comerços/100 habitants).

En quant a l'anàlisi a escala de barri, els cinc barris amb un ICC més alt coincideixen pràcticament amb els centres dels municipis, i son Montcada Centre, el Centre de Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià Nord, el Parc i la Llacuna del Poblenou a Barcelona i Badalona Centre. En l'altre extrem, els cinc barris amb l'ICC més baix de l'àmbit son la Mina (Sant Adrià del Besòs), Torre Baró i la Trinitat Nova a Barcelona i Montigalà i Sistrells a Badalona. Cal detenir-se en el cas de Montigalà, ja que les dades el col·loquen com a un dels barris amb una capacitat comercial més baixa. Això és degut, tal i com ja s'ha esmentat, a que s'ha analitzat només l'activitat comercial del petit comerç a peu de carrer, i per tant no s'han tingut en compte els grans centres comercials ubicats als PAEs.

S'han identificat cinc barris amb un alt ICC però amb un baix IDC, és a dir, amb una alta concentració de locals comercials buits. Son els barris de Safarells, Centre i el Raval de Santa Coloma de Gramenet i els de Montcada Centre i Mas Rampinyo a Montcada i Reixac. Aquests barris tenen un gran potencial en quant a la generació de més densitat de teixit comercial, potencial que es podria activar amb polítiques específiques per posar en valor els locals comercials buits.

En quant a l'ocupació Comercial, a l'Eix Besòs s'han comptabilitzat 8.800 locals buits d'un total de 32.675, el que suposa un **Índex d'Aprofitament del Teixit Comercial (IATC)**, percentatge de locals actius respecte el total de locals que admeten ús comercial) global a l'àmbit del 73,07%. De les 7 àrees analitzades, només una (Sant Martí) es troba en zona de bona ocupació comercial (>80%). Nou Barris, Sant Andreu, Badalona i Sant Adrià del Besòs tenen principi de desertificació comercial (estan entre el 80% i el 70%), i Santa Coloma de Gramenet i Montcada i Reixach pateixen desertificació comercial severa (<70%). De fet, els cinc barris amb un IATC més baix son tots de Santa Coloma de Gramenet o de Montcada i Reixac (Safarells, El Raval, Mas Duran, Font Pudenta i Riera Alta). Els barris amb un IATC més alt estan ubicats a Barcelona i a Sant Adrià del Besòs (Torre Baró, La Mina, la Trinitat Nova, Ciutat Meridiana i El Besòs).

Índex d'Aprofitament del Teixit Comercial (IATC)

Districte/municipi	Locals actius	Locals totals (actius i no actius)	Índex d'Aprofitament del Teixit Comercial (IATC)
Nou Barris (BCN)	4.062	5.717	71,05%
Sant Andreu (BCN)	3.762	5.099	73,78%
Sant Martí (BCN)	7.107	8.838	80,41%
Badalona	4.626	6.027	76,75%
Montcada i Reixach	864	1.414	61,10%
Sant Adrià del Besòs	706	911	77,50%
Santa Coloma de Gramenet	2.748	4.669	58,86%
TOTAL	23.875	32.675	73,07%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eixos Economic Observatory

L'Índex d'Atracció Comercial (IAC, Comerços no quotidians respecte el total de locals actius) identifica qualitativament el teixit comercial assenyalant el percentatge de comerços de tipus no quotidià. A l'estudi es consideren com a productes no quotidians els de parament de la llar (1.482 establiments), els d'equipament a la persona (2.370 establiments) i els de cultura i oci (678 establiments).

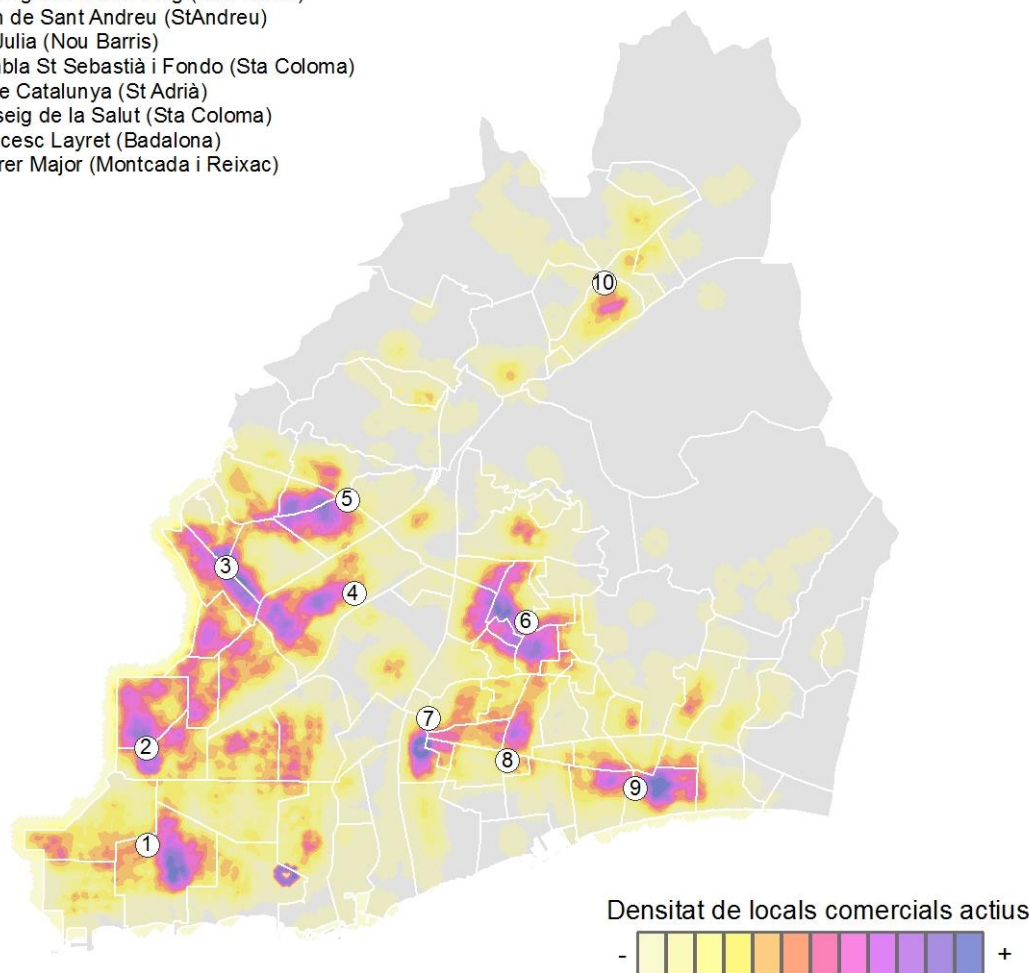
Les 6 de les 7 àrees analitzades tenen una atractivitat comercial relativament baixa (totes per sota del 20%), és a dir, que hi predomina marcadament el comerç quotidià o de conveniència. Molts barris pateixen fuga comercial cap a zones amb major concentració de comerç de venda de productes de compra comparada o no quotidiana (roba, equipaments per a la llar, aparells electrònics).

Índex d'Atracció Comercial (IAC)

Districte/municipi	Comerç no quotidià				Resta de comerç	Total locals comercials	Índex d'Atracció Comercial (IAC)
	Llar	Persona	Cultura	Total			
Nou Barris (BCN)	264	438	113	815	3.247	4.062	20,06%
Sant Andreu (BCN)	232	355	118	705	3.057	3.762	18,74%
Sant Martí (BCN)	431	648	284	1.363	5.744	7.107	19,18%
Badalona	297	473	98	868	3.758	4.626	18,76%
Montcada i Reixach	58	69	12	139	725	864	16,09%
St. Adrià del Besós	40	83	10	133	573	706	18,84%
Sta. Coloma de Gramenet	160	304	43	507	2.241	2.748	18,45%
TOTAL	1.482	2.370	678	4.530	19.345	23.875	18,97%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eixos Economic Observatory

- 1- Rambla del Poblenou (St Martí)
- 2- Carrer Rogent - Clot (St Martí)
- 3- Passeig de Fabra i Puig (Nou Barris)
- 4- Gran de Sant Andreu (StAndreu)
- 5- Via Julia (Nou Barris)
- 6- Rambla St Sebastià i Fondo (Sta Coloma)
- 7- Av de Catalunya (St Adrià)
- 8- Passeig de la Salut (Sta Coloma)
- 9- Francesc Layret (Badalona)
- 10- Carrer Major (Montcada i Reixac)



Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eixos Economic Observatory

Els eixos comercials principals acumulen certa atractivitat a Nou Barris, Sant Andreu, Sant Martí i Badalona. En menor mesura, a Santa Coloma. Tot i això, no aconsegueixen compensar en positiu la forta inèrcia dels indicadors de la zona. Els barris amb in IAC més baix, és a dir, amb un predomini de comerços de tipus quotidià, son Torre Baró (Barcelona), la Ribera (Montcada i Reixac), Riera Alta (Santa Coloma de Gramenet), Guinardera (Santa Coloma de Gramenet) i Pomar (Badalona). En l'altre extrem, els barris amb més capacitat d'atracció comercial son el Centre de Badalona, Verdún, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i la salut a Barcelona i el Centre de Santa Coloma de Gramenet.

En base a l'anàlisi realitzada, s'han identificat els 10 carrers amb més activitat comercial de l'àmbit, que son: la Rambla del Poblenou(Sant Martí), el Carrer Rogent-Clot (Sant Martí), el Passeig de Fabra i Puig (Nou barris), el Carrer Gran de Sant Andreu (Sant Andreu), la Via Júlia (Nou Barris), la Rambla Sant Sebastià i Fondo (Santa Coloma de Gramenet), l'Avinguda de Catalunya (Sant Adrià del Besòs), el Passeig de la Salut (Santa Coloma de Gramenet), el Carrer Francesc Layret (Badalona) i el Carrer Major de Montcada i Reixac. Dels 10 carrers més actius comercialment, quatre estan al marge esquerre i sis al marge dret.

5. CLAUS DE LA DIAGNOSI

A continuació es llisten una sèrie de punts que tracten d'explicar d'una forma sintètica i interrelacionada com són les dinàmiques econòmiques i el teixit productiu, i quins són els principals reptes del territori Besòs. Aquesta síntesi assegurarà les bases per desenvolupar els objectius i les línies estratègiques de l'Agenda Besòs.

- **Evolució del PIB:** quatre dels cinc municipis de l'àmbit mostren unes dinàmiques positives de la taxa interanual, en consonància als resultats de l'economia metropolitana i catalana, i tan sols Sant Adrià de Besòs ha mostrat una tendència clarament negativa de l'evolució del PIB.
- **Sectors econòmics:** el sector de la construcció experimenta un descens generalitzat del valor afegit brut (VAB) i el sector serveis mostra un lleuger increment. En quant al sector industrial a l'àmbit es donen dinàmiques ben oposades: Badalona i Sant Adrià de Besòs pateixen caigudes considerables, en línia amb les dinàmiques mitjanes negatives en aquest sector de l'AMB, mentre que destaca el creixement de Barcelona i Montcada i Reixac, per sobre la mitjana de l'economia catalana i metropolitana en creixement industrial.
- **Afiliació a la Seguretat Social:** la recuperació econòmica d'aquests darrers anys ha suposat un augment del nombre de persones contractades en la pràctica majoria de municipis de l'Eix Besòs. El sector serveis és el sector econòmic que més ocupació genera als municipis de l'Eix Besòs, però cal destacar el percentatge d'afiliats ocupats al sector industrial de Montcada i Reixac i Sant Adrià del Besòs, que duplica la mitjana de l'AMB. Per altra banda, Badalona i Santa Coloma de Gramenet dupliquen la mitjana de l'AMB d'afiliacions en el sector de la construcció. Aquesta composició està directament relacionada al nivell formatiu de la mà d'obra de l'àmbit, que és molt inferior a la mitjana de l'AMB, el que fa que la població activa sigui més vulnerable davant de crisis com la de 2008 que va impactar molt negativament el sector de la construcció.
- **Llocs de treball localitzats:** al territori Besòs hi ha un dèficit de llocs de treball localitzats respecte al número de treballadors ocupats. Per això, cal qüestionar la diagnosi del PTMB de transformar alguns polígons d'activitat econòmica (PAE) en àrees residencials i prioritzar el manteniment del teixit productiu com a tal, amb les actualitzacions o flexibilitzacions que siguin adients per cada àmbit.
- **Polígons d'Activitat Econòmica:** la proximitat i la bona comunicació amb els teixits residencials i comercials permet plantejar usos compatibles o alternatius als tradicionalment assignats als PAEs, el què és molt rellevant a l'hora de repensar el seu potencial futur. Es podrien promoure actuacions de revitalització en l'interior dels PAEs, que puguin aprofitar el potencial que suposen teixits urbans densos, amb avantatges derivats de la seva ubicació estratègica a l'AMB, mitjançant operacions amb capacitat d'integrar residència, treball i serveis. En concret, es podria reutilitzar antigues àrees manufactureres per albergar zones d'activitat més ben adaptades al model de l'anomenada economia del coneixement, o afavorir el sorgiment d'espais d'innovació i creativitat en aquestes àrees interiors, mitjançant l'atracció de clústers innovadors, demandants de capital humà qualificat i relacionats amb institucions de coneixement de la pròpia àrea metropolitana.
- **Oficines:** El sostre destinat majoritàriament a l'ús d'oficines es distribueix de manera molt desigual en l'àmbit de l'Eix Besòs, ja que el 85% s'ubica al districte de Sant Martí de Barcelona on està ubicat el 22@. La resta de municipis del Besòs concentren una suma molt menor de sostre destinat a oficines, fent d'aquesta tipologia una oferta pràcticament residual. No obstant, per tal d'avaluar si existeix un potencial de terciarització a aquestes àrees, caldria dur a terme una anàlisi més en detall de les dinàmiques d'oferta i demanda de sostres d'oficines a l'àmbit.
- **Allotjaments turístics:** la majoria de l'oferta d'allotjaments turístics del territori Besòs es concentra a Barcelona, al districte de Sant Martí, concretament als barris marítims i per sota la Diagonal. En total, els districtes de Barcelona concentren el 77,9% dels establiments, el 92% de l'oferta en places i el 94,4% dels habitatges d'ús turístic.
- **Edificis comercials:** el sostre destinat majoritàriament a l'ús comercial dobla en superfície el destinat a oficines. Tot i que la seva distribució en el territori és molt més homogènia, el municipi de Barcelona acumula més del 60% de l'existent.

- **Teixit comercial en planta baixa:** l'alta quotidianització del comerç i la baixa atractivitat comercial, podria derivar en una oferta comercial oportunista i de baixa especialització. S'han identificat zones amb una baixa ocupació comercial, amb escenaris d'alt risc de desertificació i de desertificació avançada, però també cal destacar que els eixos comercials resisteixen en un entorn comercialment poc propici. A les zones amb elevada desertificació comercial caldria considerar mesures més dràstiques com ara la reconversió dels locals comercials a usos residencials o d'oficina, a fi de concentrar l'activitat comercial a les àrees que realment funcionen.
- A les zones amb elevada desertificació comercial caldria considerar mesures més dràstiques com ara la reconversió dels locals comercials a usos residencials o d'oficina, a fi de concentrar l'activitat comercial a les àrees que realment funcionen. En particular, el comerç de les àrees urbanes a prop dels PAE (com per exemple Montcada i Reixac, Sant Martí) té una bona oportunitat a oferir serveis de valor afegit a les empreses i els treballadors que els habiten.
- A les zones amb alta densitat comercial, cal preservar els eixos comercials existents adoptant estratègies que potenciïn la concentració comercial en detriment de la dispersió i el manteniment de les constants vitals d'aquests dins dels paràmetres de la bona salut comercial (ocupació, atractivitat). Algunes de les mesures de promoció del comerç urbà, totes elles complementàries entre sí, serien millorar l'espai urbà, fomentar de la cooperació pública i privada o fomentar l'associacionisme.

